

Darbības veikšana divās vai vairāk ES dalībvalstīs vienlaicīgi vai pārmaiņus

Publicēts: 01.11.2020.

Ja jūs strādājat vairāk nekā vienā dalībvalstī, jānosaka dalībvalsts, ar kuru jūs esat visciešāk saistīts. Šie nosacījumi paredzēti dažādu profesiju pārstāvjiem, piemēram, aviokompāniju personālam, starptautisko pārvadājumu šoferiem, starptautiskiem kurjeriem, dažādu nozaru ekspertiem un citiem profesionāļiem, tai skaitā skatuves māksliniekiem u.c. Tie attiecas gan uz darbiniekiem, gan pašnodarbinātām personām.

Darbinieki

Šajā gadījumā ir jāizvērtē, kurā valstī darbinieks veic būtisku darbību. Ja tā ir dzīvesvietas valsts, tad darbinieks var palikt sociāli apdrošināts dzīvesvietas valstī, savukārt, ja netiek veikta būtiska darbības daļa dzīvesvietas valstī, personai jābūt sociāli apdrošinātai darba devēja juridiskās adreses vai uzņēmējdarbības vietas, kas viņu nodarbina, valstī (izņemot gadījumu, kad personu nodarbina divi vai vairāk uzņēmumi vai darba devēji, vismaz diviem no kuriem juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta ir dažādās dalībvalstīs ārpus dzīvesvietas dalībvalsts).

Ja persona dzīvesvietas dalībvalstī neveic būtisku savas darbības daļu, tad personai ir jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas:

tajā dalībvalstī, kurā ir uzņēmuma vai darba devēja juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta [\[1\]](#), ja šo personu nodarbina viens uzņēmums vai darba devējs;

tajā dalībvalstī, kurā ir uzņēmumu vai darba devēju juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, ja šo personu nodarbina divi vai vairāk uzņēmumi vai darba devēji, kuru juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta ir tikai vienā dalībvalstī;

tajā dalībvalstī, kurā ir uzņēmuma vai darba devēja juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta ārpus attiecīgās personas dzīvesvietas dalībvalsts, ja šo personu nodarbina divi vai vairāk uzņēmumi vai darba devēji, kuru juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta ir divās dalībvalstīs, no kurām viena ir dzīvesvietas dalībvalsts;

dzīvesvietas dalībvalstī, ja šo personu nodarbina divi vai vairāk uzņēmumi vai darba devēji, vismaz diviem no kuriem juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta ir dažādās dalībvalstīs ārpus dzīvesvietas dalībvalsts

Savukārt, lidojumu apkalpes un salona apkalpes locekļiem, kas parasti veic pasažieru vai kravas pārvadājumu pakalpojumus divās vai vairāk dalībvalstīs, sociālās apdrošināšanas iemaksas ir veicamas dalībvalstī, kurā ir mājas bāze [\[2\]](#).

Lai izvērtētu, vai persona parasti veic darbību divās vai vairāk valstīs, vai tomēr uz viņu būtu attiecināmi nosūtīšanas nosacījumi, izšķirošs ir vienā vai vairākās dalībvalstīs īstenotās darbības ilgums (nosakot, vai darbība ir pastāvīga, īpaša/ārkārtēja rakstura (*ad hoc*) vai īslaicīga). Šajā nolūkā tiek veikts visu būtisko faktu vispārējs novērtējums, nodarbinātas personas gadījumā īpašu uzmanību pievēršot darba vietai, kā tā noteikta darba līgumā.

Lai noteiktu, vai būtisku darbību daļu nodarbināta persona veic dalībvalstī, ņem vērā darba laiku un/vai atalgojumu. Saskaņā ar vispārēju novērtējumu, ja mazāk nekā 25 % no personas darba laika ir pavadīts dzīvesvietas dalībvalstī un/vai, ja mazāk kā 25% no personas atalgojuma ir iegūts šajā dalībvalstī, tad tas norādīs uz to, ka persona neveic būtisku visu darbību daļu attiecīgajā dalībvalstī.

Piezīme: Lēmums par piemērojamo tiesību aktu piemērošanu (A1 sertifikāta izsniegšana) šādām personām sākotnēji ir provizorisks un kļūst galīgs divu mēnešu laikā, kopš iesaistīto valstu iestādes ir saņēmušas informāciju, ja vien citas valsts iestādei nav atšķirīgs viedoklis par piemērojamiem tiesību aktiem attiecībā uz personu.

Pašnodarbinātas personas

Personai, kas parasti veic darbību pašnodarbinātas personas statusā divās vai vairāk dalībvalstīs, ir jābūt sociāli apdrošinātai dzīvesvietas dalībvalstī, ja viņa būtisku savas darbības daļu veic šajā dalībvalstī vai tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas viņas darbības interešu centrs, ja viņa nedzīvo kādā no dalībvalstīm, kurā veic būtisku savas darbības daļu.

Kritēriji, lai noteiktu, vai pašnodarbināta persona veic būtiskas darbības daļu dalībvalstī:

apgrozījums;

darba laiks;

sniegto pakalpojumu skaits; un/vai atalgojums.

Ja persona neveic būtisku darbības daļu dzīvesvietas valstī, jānosaka pašnodarbinātas personas interešu centrs, izvērtējot sekojošus kritērijus:

vieta, kur atrodas šīs personas darbības pastāvīgā juridiskā adrese;

veikto darbību parastais raksturs un ilgums;

sniegto pakalpojumu skaits;

kā arī attiecīgās personas vēlmes saskaņā ar visiem apstākļiem u.c.

Persona, kas parasti veic darbību nodarbinātas un pašnodarbinātas personas statusā dažādās dalībvalstīs, ir jābūt sociāli apdrošinātam tajā dalībvalstī, kur tā veic darbību nodarbinātas personas statusā.

Persona, ko viena dalībvalsts nodarbina par ierēdni un kas veic darbību nodarbinātas personas un/vai pašnodarbinātas personas statusā vienā vai vairākās citās dalībvalstīs, ir pakļauta tās dalībvalsts tiesību aktiem, kam pakļauta administrācija, kura viņu nodarbina kā ierēdni.

Būtiski ir izšķirt situācijas, kad uz personām var tikt attiecināti noteikumi par darbu divās un vairāk dalībvalstīs no situācijām, kad uz personām attiecas īslaicīgas nosūtīšanas nosacījumi. Pirmajā minētajā gadījumā pašnodarbinātas personas darbības veikšana dažādās dalībvalstīs ir daļa no tās parastā darba ritma un uzņēmējdarbības veikšanas veida, savukārt, pašnodarbinātas personas, kuras dodas veikt darbu uz citu dalībvalsti ierobežota perioda ietvaros un kuram nav turpinoša rakstura, visdrīzāk tiks attiecināti Regulas 883/2004 12. (2.) panta nosacījumi.

[1] „Juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta” ir tā juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kur tiek pieņemti uzņēmuma svarīgākie lēmumi un īstenota tā centrālā pārvalde.

[2] Jēdziens „mājas bāze” attiecībā uz lidojumu apkalpes un salona apkalpes locekļiem ir definēts kā ekspluatanta noteikta atrašanās vieta apkalpes loceklim, no kuras apkalpes loceklis parasti sāk un kurā parasti beidz summāro darba laiku vai summāro darba laiku sēriju, un kur ekspluatants parasti neatbild par attiecīgā apkalpes locekļa izmitināšanu.

<https://www.vsaa.gov.lv/lv/darbibas-veiksana-divas-vai-vairak-es-dalibvalstis-vienlaicigi-vai-parmainus>